

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Andrzej Stępka

w sprawie X.Y. - sędziego Sądu Rejonowego w O. po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 26 listopada 2024 r., wniosku adw. P. M. wniesionego w przedmiocie zbadania spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marię Szczepaniec w sprawie o sygn. I ZO 69/23,

1\ na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. per analogiam pozostawić wniosek bez rozpoznania,

2\ odroczyć sporządzenie uzasadnienia na czas do siedmiu dni.

UZASADNIENIE

W dniu 13 kwietnia 2023 r. obrońca obwinionego Sędziego Sądu Rejonowego X.Y. złożył wniosek o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Wiesława Kozielowicza wyznaczonego do trzyosobowego składu mającego rozpoznać sprawę dyscyplinarną zarejestrowaną pod sygnaturą I ZSK 24/22 (poprzednio I DSK 16/22). Do rozpoznania tej sprawy został wyznaczony także Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca) oraz Ławnik SN Robert Burek.

Do rozpoznania wniosku w sprawie I ZB 45/23 został wylosowany między innymi SSN Igor Zgoliński, odnośnie do którego obrońca X.Y. złożył wniosek o jego wyłączenie w związku z powołaniem do pełnienia urzędu Sędziego Sądu Najwyższego na skutek udziału w procedurze nominacyjnej toczącej się przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3 – dalej: „ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r.”). Do rozpoznania wniosku w sprawie I ZO 69/23 została wyznaczona SSN Maria Szczepaniec, odnośnie do której obrońca Sędziego X.Y. złożył wniosek o jej wyłączenie.

Do rozpoznania wniosku zarejestrowanego pod sygnaturą I ZO 92/23 został wyznaczony SSN Wiesław Kozielowicz, który na skutek wniosku obrońcy został wyłączony od rozpoznania tej sprawy. W konsekwencji do rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec, został wyznaczony SSN Marek Motuk, który postanowieniem z 18 grudnia 2023 r. wniosek oddalił. Nie znalazł przeszkód do orzekania w tym przedmiocie, mimo że został powołany w tej samej procedurze co SSN Maria Szczepaniec, zatem identyczne zarzuty można byłoby sformułować pod jego adresem.

Tak też się stało, obrońca X.Y. złożył bowiem z tych przyczyn wniosek o jego wyłączenie od rozpoznania wniosku w sprawie I ZO 92/23. Z uwagi jednak na jego złożenie wprawdzie w tym samym dniu, ale już po wydaniu postanowienia w sprawie I ZO 92/23, Sąd Najwyższy postanowieniem z 14 maja 2024 r. pozostawił wniosek o wyłączenie SSN Marka Motuka bez rozpoznania.

W motywach rozstrzygnięcia zwrócił jednak uwagę, że SSN Marek Motuk rozpoznając wniosek o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec złamał zasadę *nemo iudex in causa sua* (I ZO 179/23).

Po złożeniu przez obrońcę Sędziego X.Y. wniosku o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Igora Zgolińskiego od rozpoznania wniosku w sprawie I ZB 45/23 zarejestrowanego pod sygnaturą I ZO 69/23, obrońca Sędziego został poinformowany pismem z 24 sierpnia 2023 r. o możliwości złożenia wniosku, o którym mowa w art. 29 § 6 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 622 – dalej: „u.s.n.”).

Obrońca pismem z 4 września 2023 r. złożył - zgodnie z uzyskaną informacją - wniosek o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marię Szczepaniec, wskazując na tożsame – w stosunku do okoliczności dotyczących SSN Igora Zgolińskiego – okoliczności jej powołania do pełnienia urzędu Sędziego Sądu Najwyższego.

W wykonaniu zarządzenia z 28 maja 2024 r. zobowiązującego do oświadczenia, czy wniosek z uwagi na treść art. 29 § 6 u.s.n. należy traktować jako wniosek o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec od rozpoznania wniosku w sprawie ZO 69/23, obrońca SSR X.Y. podtrzymał wniosek o stwierdzenie braku spełnienia przez Marię Szczepaniec wymogów niezawisłości i bezstronności wskazując, że wniosek o jej wyłączenie został już negatywnie rozpoznany. W motywach zajętego stanowiska podkreślał systemową wadliwość instrumentu, o którym mowa w art. 29 § 6 u.s.n., konieczność zapewnienia w najwyższym stopniu ochrony praw obwinionego, w tym przez wyczerpanie drogi krajowej, co może mieć znaczenie w ewentualnym postępowaniu przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek jako bezprzedmiotowy należało pozostawić bez rozpoznania.

Po wyznaczeniu terminu posiedzenia w niniejszej sprawie, postanowieniem z 1 października 2024 r. Sąd Najwyższy w sprawie I ZB 24/22 orzekając w składzie jednoosobowym (SSN Zbigniew Korzeniowski) – na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych - umorzył postępowanie dyscyplinarne wobec Sędziego Sądu Rejonowego w O. X.Y. z uwagi na cofnięcie przez Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej. Postanowienie to uprawomocniło się z dniem 13 listopada 2024 r. (k. 764 w aktach I ZSK 24/22).

Prawomocne zakończenie postępowania dyscyplinarnego czyni bezprzedmiotowym prowadzenie postępowania incydentalnego w sprawie I ZB 45/23 dotyczącej wniosku o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Wiesława Kozielowicza wyznaczonego do

trzyosobowego składu mającego rozpoznać sprawę I ZSK 24/22. Czyni to także bezprzedmiotowymi wszystkie kolejne postępowania wpadkowe, w tym zainicjowane w stosunku do SSN Marii Szczepaniec wyznaczonej do rozpoznania sprawy ZO 69/23. Ich byt był bowiem uwarunkowany wyłącznie dalszym prowadzeniem postępowania dyscyplinarnego w składzie trzyosobowym, co wobec prawomocnego umorzenia postępowania dyscyplinarnego przez Sędziego sprawozdawcę jest nieaktualne.

Sąd Najwyższy kierując wniosek do rozstrzygnięcia w składzie pięcioosobowym - mimo treści art. 29 § 6 i 10 u.s.n. - podzielił stanowisko obrońcy Sędziego X.Y., odnośnie do systemowej wadliwości instrumentu, o którym mowa w art. 29 § 6 u.s.n. Dysfunkcjonalność przyjętego przez ustawodawcę rozwiązania uwidacznia się w szeregu podnoszonych w orzecznictwie i doktrynie płaszczyznach, których szczegółowe analizowanie w badanej sprawie jest zbędne.

W okolicznościach sprawy szczególnie widoczny jest jednak brak kompatybilności między katalogiem spraw, w których może zostać złożony wniosek o zbadanie przez Sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności (art. 29 § 6 u.s.n.), który nie obejmuje wniosku o wyłączenie sędziego z udziału w rozpoznaniu takiego wniosku, przy praktyce orzekania przez zdecydowaną większość sędziów powołanych na skutek udziału w procedurze nominacyjnej toczącej się przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. w warunkach naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua* i bez powiadomienia stron o osobie sędziego wyznaczonego do rozpoznania wniosku. Tak stosowana procedura czyni uprawnienie strony do ochrony swoich praw w postępowaniu dyscyplinarnym, w zakresie zapewnienia wymaganego standardu niezawisłości i bezstronności sędziego rozpoznającego sprawę iluzorycznym, czego ilustracją jest przebieg postępowania w sprawie I ZO 92/23.

Ocenę tę dodatkowo wzmacnia istnienie poważnych – podzielanych przez skład orzekający w niniejszej sprawie - wątpliwości dotyczących statusu Izby Odpowiedzialności Zawodowej, w kontekście odpowiedzi na pytanie, czy jest ona sądem ustanowionym na podstawie ustawy w rozumieniu prawa Unii (zob. sprawa C-517/24 zainicjowana pytaniem prejudycjalnym Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w G. w sprawie [...]).

Rozstrzyganie tych problemów - w kontekście dopuszczalności wniosku - w realiach sprawy okazało się jednak zbędne, skoro w dacie orzekania sprawa dyscyplinarna będąca przyczyną złożenia wniosków incydentalnych i zarejestrowania wywołanych nimi postępowań wpadkowych została umorzona.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. *per analogiam* orzekł jak w sentencji.

[M. T.]

[ał]